

A HUNYADIAK KORA

„V. Lászlót 1453-ban az országgyűlésen megjelent rendek képviselői „igaz és természetes királyuknak” ismerték el. A kormányzói méltóságról leköszönő Hunyadi jelentős hatalommal járó tisztséget és rangot kapott. Az országfőkapitányává, és ezzel együtt a „királyi jövedelmek kezelőjévé” nevezték ki, valamint Beszterce város örökös grófja címet kapta meg kormányzói tevékenysége és sikeres háborúi elismeréseként. V. László a család címerét is kibővíti. A hagyományos "hollós" címert az uralkodó egy koronát tartó vörös oroszlánnal egészíti ki, amit ún. negyedelt pajzsral oldottak meg. A Hunyadi család azonban a bővítést követően is a korábbi címerváltozatot használta”

Magyar Országos levéltár
Pozsony, 1453. február 1.
Mohács előtti Gyűjtemény - DI 24762

Magyar királyok a Hunyadiak korában

Zsigmond király

esetleg Hunyadi János apja!

Nem született törvényes fiú utóda.

Leányát Erzsébetet feleségül adta Habsburg Albert osztrák herceghez. (Már a leány 2 éves korában megvolt az eljegyzés!) Albertet tekintette örökösének valamennyi országában és utódlásának előkészítése érdekében mindent meg is tett.

1437-ben, halála idején Zsigmond vitán felül Európa legtekintélyesebb uralkodója volt. Római császárként, német, magyar és cseh királyként, kivételes intellektusával, kiváló diplomáciai érzékével kimagaslott a kortárs uralkodók közül.

Zsigmond tekintélyének jele volt, - hogy annak ellenére hogy az általa kormányzott országokat nem sok minden kötötte össze – a kijelölt utódot Habsburg Albert herceget valamennyi országában utódaul megválasztották

Habsburg Albertet 1438-ban Székesfehérváron koronázták magyar királlyá. (1438-39!)

Albert rövid uralkodása idején valamennyi országában rengeteg problémával nézett szembe – és ugyanakkor az oszmán birodalom is erőre kapott és fenyegette Magyarországot.

Albert zsoldos sereggel az oszmánok megtámadására készült, de a készülődés közben a táborban kitört járványnak esett áldozatul 1439-ben. Tehát alig több mint egy évig uralkodott. Törvényes fiú örököse nem volt, csak két leánygyermeket és egy várandós feleséget hagyott maga után.

Magyarország alig 2 éven belül másodszer maradt uralkodó nélkül.

Albert király esetleg megszületendő fiát szánta a trónra.

A magyar politikai elit a helyzet ismeretében mindenképpen indokoltan járt el, amikor Albert temetése után az elhunyt király akaratával szembeszegülve új uralkodó után nézett.

A megfelelő személy kiválasztására az 1440 elején tartott budai gyűlésen került sor.

A gyűlésen kevés kivétellel az összes főmértóság megjelent. Így Brankovics György szerb despota, Cillei Ulrik gróf.

Több jelöltet számba vettek, de csak két jelöltet ismerünk név szerint.

Brankovics Lázárt – Brankovics György fiát – akit apja és sógora Cillei Ulrik támogatott.

A másik jelölt Ulászló lengyel király!

A budai gyűlés résztvevői követeket küldtek Krakkóba, hogy Ulászlót felkérjék a magyar trón elfoglalására.

Hosszas töprengés után elfogadta a felkérést.

Eközben Magyarországon – az özvegy Erzsébet királyné (Zsigmond leánya) egyik udvarhölgyével ellopatta Visegrádról a Szent Koronát, majd 1440. február 21-én fiút szült.

Erzsébet mindenképpen saját fia számára szeretne volna biztosítani a trónt és 1440. március 15-én az újszülöttet Székesfehérváron V. László néven megkoronázták. Cillei Ulrik tartotta a gyermek feje fölé a Szent Koronát. A szertartás megfelelt a koronázás íratlan szabályainak.

Ulászló lengyel király május 19-én ért Pestre.

Erzsébet a kis Lászlóval Pozsonyban telepedett le Ulászló pedig Budán.

V. László 1440-1457-ig volt király.

A magyar rendek 1440. július 17-én koronázták meg Ulászlót. A korona helyett Szent István fehérvári ereklyetartóján lévő diadémot helyezték rá, átruházva rá a Szent Korona erejét.

Ugyanaz a Szécsi Dénes érsek végezte a szertartást, aki két hónappal korábban V. Lászlót koronázta.

Ulászló 1440-1444-ig volt király – tehát eddig volt két királya az országnak!

Az özvegy Erzsébet a Szent Koronát, elhunyt férje rokonához Habsburg Frigyeshez menekítette, illetve saját javaival együtt elzalogosította. Ebből a későbbiekben még problémák lettek. Pl. Mátyást sem tudták megkoronázni csak uralkodásának 6. évében, mert akkor került vissza a Szent Korona.

Mivel két megkoronázott király volt, elkerülhetetlenné vált, hogy a fegyverek mondják ki a döntő szót.

Ulászlót támogatta a főurak többsége, élükön a katona bárókkal, valamint a középnemesség.

V. Lászlót, illetve Erzsébetet – a királyi városok német polgársága valamint Cillei Ulrik és Brankovics György.

A polgárháború teljes intenzitással csak két hónapig dühögött, de maradandó következményekkel járt.

Erzsébet és Ulászló kölcsönösen birtokokat adományoztak híveiknek. Politikailag ekkor alapozta meg tekintélyét Szlavóniában Jan Vitovec és Észak-Magyarországon a közismertebb, huszita gyökerekkel bíró Jan Ziskra. Ziskra „László király magyarországi főkapitánya” lett.

A harc Ulászló javára dőlt el 1441-ban. Az 1441-es januári harcokban tűnt fel Hunyadi János szörényi bán, akit a király erdélyi vajdának és temesi ispánnak nevezett ki.

Nagyhatalmú főurak a Hunyadiak idején

Brankovics György szerb despota (1375k-1456)

A 14. század közepén Szerbia volt a Balkán vezető hatalma. A szerbek cárjának halála után azonban gyorsan megindult a szétagolódás.

Szerbia déli részét – Koszovót és környékét kormányozta Brankovics Vuk, majd fia Brankovics György.

Bizánci hercegnőt vett feleségül és 1429-ben a bizánci császártól kapta a despota címet, és ennek alapján Szerbia despotájának nevezte magát. (ez a szó nem a mai pejoratív értelemben értendő)

Lazarovics István (önála is tanult katonaságot Hunyadi János) halála után ő maradt Szerbia ura és megkapta Zsigmondtól Lazarovics hatalmas magyar birtokait.

Miután 1438-39-ben II. Murád szultán elfoglalta Szerbia nagy részét Brankovics György Magyarországra költözött.

Kezdetben aktívan támogatta Hunyadi János törökellenes harcait, a várnai csata után azonban elhidegültek egymástól.

Brankovics helyzetét nehezítette, hogy egyik ánya Murád felesége volt, két idősebb fiát pedig túszként tartotta magánál a szultán, sőt 1442-ben meg is vakítottatta őket.

Másik lányát Cillei Ulrik vette feleségül és az ebből a házasságból született Erzsébet Hunyadi Mátyás menyasszonyaként halt meg 1455-ben.

Cillei Ulrikot Hunyadi László ölte, ölette meg!

A Cilleiek Magyarországon

A Stájerországi Cillei család a ma Szlovéniában fekvő Celje városáról kapta a nevét.

1341-ben a Bajor Lajos császártól kapták a grófi címet és már a XIV. század második felében kerültek közelebb Magyarországgal.

I. Herman házassága révén Nagy Lajos király sógora lett.

Nagyon jól házasodtak – királyi családokba.

Cillei Borbála Luxemburgi Zsigmond felesége volt.

Zsigmondtól nagy birtokokat kaptak.

A család utolsó tagja Cillei Ulrik hatalmas birtokaira és a királyi rokonságra támaszkodva egyre nagyobb szerepet játszott a magyar belpolitikában, szuverén fejedelemtént önálló külpolitikát folytatott.

Halálával kihalt a Cillei család. Birtokaikra III. Frigyes tette rá a kezét, valamint egykori zsoldosvezére...

De hogyan is halt meg ez az utolsó Cillei?

Hunyadi László és az ő pártfogói ölték meg.

Pálosfalvi Tamás: A Hunyadiak kora c. könyvében a 45. oldalon erről így ír:

„Politikai gyilkosság Magyarországon: A Cillei - krónika Cillei Ulrik haláláról
Korán reggel a király és Cillei misét hallgatott; és mielőtt a mise véget ért volna, Hunyadi László Szilágyi Mihályt és más magyar urakat küldött Cilleihez, hogy siessen hozzá fontos dolgokról tanácskozni (...)

Amint hozzájuk jött, a hitszegő Hunyadi László kérdőre vonta, hogy mit keres Magyarországon; hiszen annyi uradalma van otthon, hogy semmi szüksége Magyarországon újabb uradalmakat és birtokokat szerezni, és ott a dicsőséget keresni; erre ő azt válaszolta, hogy ura, a király és a keresztény hit szolgálatában jött, de (Hunyadi) javait nem akarja, és szüksége sincs azokra.

Erre a hitszegő kihúzta hüvelyéből a kését és így kiáltott az övéihez: Vágjátok a Cilleit!

Mikor a nemes Cillei látta, hogy az életéről van szó (...) lovaghoz illően védekezni kezdett, gyorsan Hunyadi László felé sújtott és ha a hitszegő e vágást ki nem védi és el nem hárítja, megbosszulna volna hitszegését (...). Ekkor kinyílt egy titkos ajtó és kiugrottak azok, akik ott elejtöztek és kardjaikkal súlyos sebeket ejtettek Cillei fején és lábán; és amint így halálra sújtották, egy asztalra fektették és levágták a fejét.”

Mátyás egyik menyasszonya (felesége) is Cillei lány volt _ Cillei Erzsébet.

Szilágyi Mihály

Apja Szilágyi László a macsói bán familiárisa volt.

Tőle kapták a Temes megyei Horogszeg uradalmát. Mihály nővérét Erzsébetet Hunyadi János vette feleségül és Szilágyi Mihály is e házasságnak köszönhetette karrierjét.

1456-ban Nándorfehérvár egyik kapitányaként védte a várat, majd macsói bánként került a bárók közé.

Hunyadi László kivégzése után ő állt a hunyadi párt élére, köznemesi hívei és zsoldosai élén fontos szerepet játszott Mátyás királlyá választásában. Vitéz katona, de rossz politikus volt. A jelek szerint túlbecsülte képességeit és lehetőségeit.

Bár az országgyűlés Mátyás mellé kormányzónak választotta, Mátyás kezdettől szabadulni akart a gyámságtól, ezért Szilágyi Mihály az ifjú király főúri ellenzékéhez közeledett.

1458-ban Mátyás elfogatta, majd kibékültek, de rövid idő múlva ismét őrizet alatt élt Visegrádon.

1460-ban egy újabb kibékülés után erdélyi kormányzó és főkapitány lett és Mátyás a déli végekre küldte.

1460-ban oszmán fogságba esett és miután Mátyás nem volt hajlandó kiváltani, a szultán kivégeztette.

A Hunyadi család története

A Hunyadi család hazai történelmünknek kimagasló, szláv eredetű, oláh, azaz romanizált illír és trák családja.

Őseik a Balkán félszigetről hozzánk lassanként átözönlő vegyes nyelvű néptörzsek vajdái és kenézei közül valók lehetnek és több délszláv és albán fejedelmi családdal rokonságban állottak.

A Hunyadi család első ismert őse Serb (Serbe, Serba) a XIV. század végén a hunyadvármegyei oláhok kenéségét bírta.

Ennek a Serb-nek egyik fia volt Vajk (Wajk) – ő Hunyadi János apja.

Vajk, mint udvari katona, hű szolgálatai fejében 1409-ben Zsigmond királytól kapta a család ősi fészket Hunyad (Vajda-Hunyad) királyi várát. Ezért 1414-től már kimutathatóan „Hunyadi” Vajknak nevezték.

Hunyadi Vajk felesége is nemes oláh családból származott.

Hunyadi Vajknak és Morzsina Erzsébetnek két leánya és két fia született. (másutt 3 fiú 1 leány). A két fiút ifjú Hunyadi Jánosnak és idős Hunyadi Jánosnak írják. hogy miért azt nem találtam.

Ifjú Hunyadi János szörényi bán volt, 1441-ben halt meg és a gyulafehérvári székesegyházban van eltemetve. Idős Hunyadi János az, aki családjának világraszóló nevet szerzett.

Felesége Szilágyi Erzsébet.

Két fiuk Hunyadi László és Hunyadi Mátyás - a későbbi király.

Mátyásnak két feleségétől nem maradt törvényes utóda, és a család vagyona és neve természetes, de törvénytelen fiára, János hercegre – Korvin Jánosra szállott.

A Hunyadi címerben benne van a holló (Hollókőre utal?) de Hunyadi János ezt a nevet nem használta. Mátyással kapcsolatban már időnként említik a Korvin nevet. Fiát pedig Korvin Jánosnak nevezik.

Korvin Jánosnak feleségétől Frangepán Beatrixtól két gyermeke született, Kristóf 1505-ben, Beatrix 1508-ban meghalt. Így velük a Hunyadi család magva szakadt.

Korvin János 1505-ben halt meg. Özvegye Frangepán Beatrix György brandenburgi örgrófhhoz ment feleségül és a Hunyadiak óriási birtokai idegen kézre jutottak.

Tehát a Hunyadiak alig 100 évig szerepeltek a magyar történelemben.

Hunyadi Jánost, aki 1446-1453-ig Magyarország kormányzója volt, az oláhok Szibinyáni Janknak, vagy Jankunak hívták.

Arany János versének a címe is Szibinyáni Jank.

A Révai Lexikon írja ezeket, továbbá azt, hogy születésének helye és ideje is homályban van.

Némelyek szerint az oláhországi Hollókőn, mások szerint Hunyadon, vagy Hátszegen született.

Gr. Teleki József szerint kb.1387-ben.

Korán magára vonta Zsigmond király figyelmét. Heltai Gáspár szerint annak törvénytelen fia volt egy oláh parasztlánytól.

Mit ír egy most megjelent könyv

Pálosfalvi Tamás: A Hunyadiak kora c. könyvében Hunyadi János származásáról és ifjúságáról

Magyarország kormányzójának, az oszmánok elleni harc hőisének nemcsak a származása, hanem még a születési ideje is máig eldöntetlen viták tárgya.

Ami születési idejét illeti az 1395 és 1407 közötti évek bármelyike szóba jöhet születésének éveként, de ennél pontosabbat már soha nem fogunk megtudni. (Teleki Gr. 1387-et írt –tehát itt 12-20 év eltérés lehet?)

Származásáról a legtöbb pletykát Mátyás történétírója, Antonio Bonfini hagyta ránk, aki számos kortárs szóbeszédet feljegyzett.

Ezek egyike az, hogy Hunyadi János egyenesen Zsigmond király törvénytelen gyermeke lett volna.

A híresztelést egyes feltételezések szerint maga Mátyás is táplálta, aki sok szempontból császári elődjét tekintette példaképének.

Bonfini „hivatalos”- verziójában a római Valerius nemzetségtől származtatta Mátyást, apjának általa is említett román eredete és a címerében szereplő holló alapján.

Havasalföldi származásának mondja Hunyadi a kortárs Túróczi János. És román eredetűnek ismerték őt külföldön is.

Római származását illetően ma már nincs kétség, annál inkább abban, , pontosan honnan került Magyarországra illetve Zsigmond udvarába.

Római történészek általában úgy vélik, hogy Hunyad megyei román kenéz családban született

A magyarok ellenben havasalföldi bojár származásának gondolják, aki esetleg rokonságban állt valamelyik vajdai családdal is (erre utalna, hogy egy ízben Hunyadi maga is használta a havasalföldi vajda címet.)

Hunyadi apja, Vajk, mint udvari lovag1409-ben kapta Zsigmondtól az erdélyi Hunyadvár uradalmát, ahol később felépült a család ma is láthatónagyszerű vára. (ez az adományozás az első írásos említés!)

Hunyadi János ifjú korában a nevezetes Ozorai Pipo, Lazarevics István szerb despota, majd Újlaki István macsói bán kíséretében tanulta ki a katonai mesterséget.

1430 táján került Zsigmond udvarába és ebben az évben a király kíséretében hagyta el Magyarországot.

1431-1433 között Filippo Mario Visconti milánói herceg szolgálatában állt, majd az időközben császárrá (német-római) koronázott Zsigmonddal együtt tért vissza Magyarországra 1434-ben.

Ekkor kezdte birtokai gyarapítását.

Zsigmond halála előtt még megfordult Csehországban is. Albert király uralkodása idején szörényi bánként került a bárók közé.

Albert király 1439-es oklevelében 58 báró és előkelő között még cím nélkül az 54. helyen volt. Az V. László korában kelt 1440-es oklevelben, már báróként 55 főúr között a 34. helyen állt az a Hunyadi János, aki alig 6 esztendővel később 1446-ban Magyarország választott kormányzója lett.

A TV-ben most kezdődött egy sorozat a Hunyadiakról. Itt azt mondták, hogy Hunyadi János több nyelven beszélt. Ugyanakkor illiterátus embernek nevezték. Azaz nem beszélt latinul – esetleg olvasott.

Magyarnak vallotta magát.